

PATVIRTINTA
Panevėžio r. Ramygalos
lopšelio-darželio „Gandriukas“
direktorius 2017 m. rugsėjo 1 d.
įsakymu Nr. V-57

PANEVĖŽIO R. RAMYGALOS LOPŠELIO-DARŽELIO „GANDRIUKAS“ SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarka (toliau-Tvarka) nustato mokyklos prevencijos ir intervencijos priemonių sistemą saugios nuo smurto ir patyčių (įskaitant ir patyčias kibernetinėje erdvėje) aplinkos kūrimui.
2. Prevencija: priemonės ir būdai, kuriais siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams atsirasti arba jų įtakai sumažinti, stiprinti apsauginius veiksnius. Prevencija yra nuolatinis, cikliškas (ne baigtinis) procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio į(si)vertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą.
3. Prevencijos tikslas: sukurti saugią, mokinio asmenybės augimui, brandai ir ugdymuisi palankią aplinką mokykloje, kurioje mokiniai jaučiasi gerbiami, priimti, saugūs, jų nuomonė ir siūlymai yra išklausomi ir vertinami. Psichologinė mokinių savijauta ir saugumas mokykloje susijęs su emocine mokinių, mokyklos darbuotojų, tėvų (toliau – mokyklos bendruomenės nariai) gerove, jų tarpusavio santykiais.
4. Prevencijos priemonės, nukreiptos į visus mokyklos mokinius, padeda išvengti problemų (pvz., patyčių ar kitokio smurto) atsiradimo ir mažinti egzistuojančių problemų mastą. Tiems mokiniams, kuriems visai mokyklai taikomos prevencijos priemonės yra nepaveikios ir jų nepakanka, taikomos papildomos prevencijos priemonės ar (ir) programos, teikiama švietimo pagalba.
5. Intervencija: mokyklos vadovo, pavaduotojų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų mokyklos darbuotojų (toliau – mokyklos darbuotojai) koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visuma.
6. Tvarkoje vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme.

II SKYRIUS SAUGIOS APLINKOS MOKYKLOJE KŪRIMAS

7. Saugios aplinkos mokykloje kūrimas apima glaudžiai tarpusavyje susijusius, integraliai veikiančius komponentus: mokyklos veiklą ir valdymą, socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymą, pozityvaus mokyklos mikroklimato kūrimą, mokinių pozityvių vertybių formavimą ir tėvų (globėjų, rūpintojų) (toliau – tėvai) įtraukimą / išitraukimą.
- 8. Mokyklos veikla ir valdymas:**
  - 8.1. mokyklos vadovas atsako už Tvarkos įgyvendinimą mokykloje, sveiką, saugią, užkertančią kelią bet kokioms smurto apraiškoms ir žalingiems įpročiams aplinką. Saugios ir palankios mokiniams aplinkos kūrimu rūpinasi mokyklos vaiko gerovės komisija;

8.2. mokykla puoselėja pozityvias vertybes ir bendruomeniškumą (mandagumą, paslaugumą, rūpinimąsi kitais, pagarbą, pasitikėjimą, solidarumą, lygiateisiškumą ir kt.), kurias atitinka visų mokyklos darbuotojų elgesys ir veikla;

8.3. mokyklos darbo tvarkos taisyklėse nurodomos elgesio taisyklės (normos), kuriose aiškiai reglamentuojamas tiek pozityvus / laukiamas, tiek neleistinas / nepageidaujamas elgesys, jais vadovaujasi kiekvienas mokyklos darbuotojas; įtvirtinama nuostata nedelsiant pranešti apie pastebėtus smurto ir patyčių atvejus; sutartyje su mokykla įtvirtinama pozityvaus elgesio nuostata; grupėse aptariamas tiek pozityvus / laukiamas, tiek neleistinas / nepageidaujamas elgesys, numatomi mokinių skatinimo, motyvavimo už pozityvų elgesį priemonės ir būdai, jie yra žinomi ir suprantami visiems mokiniams ir tėvams;

8.4. mokyklos darbuotojų pareigybių aprašuose numatoma atsakomybė už emociškai saugios mokymo(si) aplinkos mokykloje puoselėjimą, reagavimą į smurtą ir patyčias pagal mokyklos nustatytą tvarką;

8.5. reagavimo į smurtą ir patyčias mokykloje tvarka:

8.5.1. draudžiama bet kokia smurto forma, nukreipta:

- 1) mokinių prieš mokinius;
- 2) švietimo įstaigų darbuotojų prieš mokinius;
- 3) mokinių prieš švietimo įstaigų darbuotojus;
- 4) švietimo įstaigų darbuotojų prieš kitus tos įstaigos darbuotojus;
- 5) mokinių tėvų (globėjų, rūpintojų) prieš mokinius, mokytojus.

visi mokyklos bendruomenės nariai reaguoja į smurtą ir patyčias nepriklausomai nuo smurto ir patyčių formos, turinio, lyties, amžiaus, socialinio statuso, religinės ar tautinės priklausomybės ar kitų asmens ypatybių;

8.5.2. pranešimų apie smurtą ir patyčias procedūra: bet kuris švietimo įstaigos bendruomenės narys apie pastebėtą smurto ir patyčių atvejį nedelsdamas privalo pranešti mokytojui, švietimo įstaigos vadovui ar jo įgaliotam asmeniui (pagal poreikį) žodžiu, raštu ar elektroninėmis ryšio priemonėmis.

8.5.3. įtarus ar pastebėjus smurtą ar patyčias tarp mokinių mokyklos darbuotojai imasi aktyvių veiksmų, tarpusavyje bendradarbiauja: nedelsdami stabdo neleistiną elgesį, inicijuoja pokalbį, praneša grupės pedagogui, mokyklos vadovui; grupės pedagogas praneša ir smurtaujančio (smurtaujančių), ir smurtą patyrusio (patyrusių) mokinio (mokinių) tėvams (globėjams, rūpintojams), inicijuoja individualų pokalbį su tėvais ir vaikais; sudaro raštiškus susitarimus; situacijai kartojantis organizuojamas pokalbis su administracijos darbuotojais; vyksta konsultacijos VGK posėdžiuose, sudaromi rašytiniai susitarimai; rekomenduojama kreiptis dėl psichologo pagalbos; esant reikalui, įstaigos vadovas ar jo įgaliotas asmuo apie pastebėtą smurto atvejį praneša vaiko teisių ir teisėtų interesų apsaugą užtikrinančiai valstybės ir savivaldybės institucijai pagal kompetenciją.

8.5.4. mokyklos vadovas, gavęs pranešimą, kad mokyklos darbuotojas patiria smurtą ar patyčias ar pats smurtauja ar tyčiojasi: organizuoja pokalbį; taiko nuobaudas, numatytas darbo tvarkos taisyklėse; rekomenduoja smurtavusiam ar smurtą patyrusiam asmeniui kreiptis psichologinės pagalbos;

8.5.5. pranešimus apie smurto ir patyčių atvejus priima ir registruoja raštvedys byloje „Smurto ir patyčių atvejų dokumentai“;

8.5.6 smurtą ar patyčias patyrusiems ar smurtavusiems dalyviams, stebėtojams (mokiniams), tėvams teikiama švietimo pagalba ar kitos reikalingos pagalbos (pvz., policijos, medicininės pagalbos) priemonės; mokytojas konsultuojasi su VGK nariu, atsakingu už patyčių prevencijos sritį; vedami pokalbiai „Vaikas-tėvai-mokytojas“; mokyklos vaiko gerovės komisija aptaria atvejį ir bendradarbiaudama su institucijomis, užtikrinančiomis vaiko teisių apsaugą ir teikiančiomis pagalbą vaikui ir šeimai, Tarnyba, nustato švietimo ir (ar) kitos pagalbos vaikui ir (ar) šeimai poreikį, aspektus; rekomenduoja kreiptis dėl specialistų pagalbos (socialinio pedagogo, psichologo);

8.5.7. Visi dokumentai, esantys vaiko asmens byloje, ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina vaiko teisių ir teisėtų interesų apsaugą įgyvendinančioms institucijoms ir mokyklos darbuotojams atlikti pavestas funkcijas.

8.6. su mokyklos nustatyta smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos tvarka pasirašytinai supažindinami visi mokyklos bendruomenės nariai;

8.7. mokykla, vykdydama veiklas, orientuotas į smurto ir patyčių prevenciją, bendradarbiauja su mokinių tėvais, vietos bendruomene, savivaldybėse esančiomis įstaigomis ar organizacijomis, kitais suinteresuotais asmenimis.

9. Socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas:

9.1. nuosekliai ir reguliariai ugdomi mokinių savęs pažinimo, empatijos, problemų ir konfliktų sprendimo, pykčio valdymo, streso įveikos, bendravimo ir bendradarbiavimo ir kiti socialiniai įgūdžiai;

9.2. mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas gali būti vykdomas:

9.2.1. integruojant į ugdymo turinį;

9.2.2. įgyvendinant prevencines programas;

9.2.3. organizuojant prasmingas, bendruomeniškumą, savanorystę, pilietiškumą, saviraiškų dalyvavimą skatinančias veiklas;

9.2.4. kitu mokyklos pasirinktu būdu;

9.3. pedagoginiai darbuotojai ne rečiau kaip kartą per ketverius metus tobulina kvalifikaciją mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo srityje, taip pat tobulina asmenines socialines ir emocines kompetencijas.

10. Pozityvaus mokyklos mikroklimate kūrimas:

10.1. mokykloje kuriama mokymo(si) aplinka, palanki asmenybės ūgčiai, kuriami pozityvūs, tarpusavio pagarba, parama ir pasitikėjimu, bendromis vertybėmis grįsti santykiai, puoselėjamos mokinių stiprybės ir galios, skatinami ir stiprinami bendrumo, tapatumo ir priklausymo mokyklos bendruomenei jausmai;

10.2. pozityvaus mokyklos mikroklimate kūrimas ir puoselėjimas yra nenutrūkstamas, cikliškas procesas, susidedantis iš nuoseklių penkių etapų:

10.2.1. mokyklos vaiko gerovės komisija, vadovaudamasi mokyklos veiklos kokybei įsivertinti ir tobulinti skirtais instrumentais ar kitais pasirinktais būdais (apklausa, stebėjimu, pokalbiais ar kt.), reguliariai renka informaciją apie mokymo(si) aplinkos saugumą, mokyklos bendruomenės narių tarpusavio santykius ir identifikuoja aktualias problemas;

10.2.2. pozityvaus mokyklos mikroklimate kūrimu ir pozityvių vertybių puoselėjimu rūpinasi mokyklos vadovas, mokyklos vaiko gerovės komisija, į šį procesą įsitraukia visi mokyklos bendruomenės nariai, sprendimų ieškoma kartu diskutuojant ir tariantis;

10.2.3. numatomos prevencijos ir intervencijos priemonės (toliau – Priemonės), siekiant spręsti identifikuotas problemas, mažinti su jomis susijusius rizikos veiksnius ir didinti apsauginių veiksnių įtaką;

10.2.4. mokyklos darbuotojai pagal pasiskirstytas atsakomybes įgyvendina numatytas Priemones. Priemonių įgyvendinimą koordinuoja mokyklos vadovo paskirtas mokyklos darbuotojas;

10.2.5. analizuojami pasiekti rezultatai, sėkmės veiksniai ir trukdžiai, numatomos galimybės tobulinti Priemones.

11. Mokinių pozityvių vertybių formavimas:

11.1. mokiniai aktyviai dalyvauja kuriant pozityvų mokyklos mikroklimate, jų nuomonė ir idėjos yra išklauseramos ir vertinamos, skatinamas bendruomeniškumas, mokinių saviraiškų dalyvavimas prasmingose veiklose;

11.2. sudaromos galimybės ir skatinamas mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų taikymas ir įtvirtinimas įvairiuose gyvenimo kontekstuose (pvz., skatinama savanorystė, dalyvavimas pilietinėje, socialinėje ir kitoje bendruomeninėje veikloje ir kt.).

12. Tėvų įtraukimas / įsitraukimas:

- 12.1. skatinamas tėvų dalyvavimas kuriant saugią mokymo(si) aplinką mokykloje, įtraukiant juos į Priemonių planavimą ir įgyvendinimą, kitas veiklas, atstovavimą mokyklai vietos bendruomenėje;
- 12.2. vykdomas tėvų konsultavimas ir informavimas patyčių ir smurto prevencijos, saugios aplinkos mokykloje kūrimo klausimais.

III SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

13. Rekomenduojama visiems mokyklos darbuotojams pasirašytinai susipažinti su Rekomendacijomis mokykloms dėl smurto artimoje aplinkoje atpažinimo kriterijų ir veiksmų, kilus įtarimui dėl galimo smurto artimoje aplinkoje.
14. Nepranešimas savivaldybės administracijos vaiko teisių apsaugos skyriui ir (ar) policijai apie vaiko atstovų pagal įstatymą ir (ar) kitų asmenų daromus vaiko teisių pažeidimus užtraukia atsakomybę Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.